

Quick scan flora en fauna

Oudekerkerdijk 225 te Amsterdam

SRO

30 oktober 2009

projectnummer 04.09.13

Naam product: Quick scan flora en fauna
Locatie: Oudekerkerdijk 225 te Amsterdam
Opdrachtgever: Buro SRO

Opdrachtnemer: Laneco
Contact: DvPijkeren@Laneco.nl
Ons kenmerk: 040913
Projectleider: ir. D van Pijkeren

INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	1
2	WETTELIJK KADER	2
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	2
2.2	SOORTENBESCHERMING	3
3	TOETSING	4
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
3.2	GEBIEDSBESCHERMING	5
3.3	SOORTENBESCHERMING	5
4	CONCLUSIE	8
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	8
4.2	SOORTENBESCHERMING	8
4.3	CONSEQUENTIES	8
4.4	AANBEVELINGEN	10
BIJLAGEN:		
<i>bijlage 1: gegevens Natuurloket</i>		
<i>bijlage 2: literatuurlijst</i>		

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Ouderkerkerdijk te Amsterdam is de functieverandering van een boerenerf voorgenomen. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving.

Globale ligging plangebied (kaart Natuurloket en Luchtfoto Google Earth)

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens

en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied zal beoordeeld worden op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

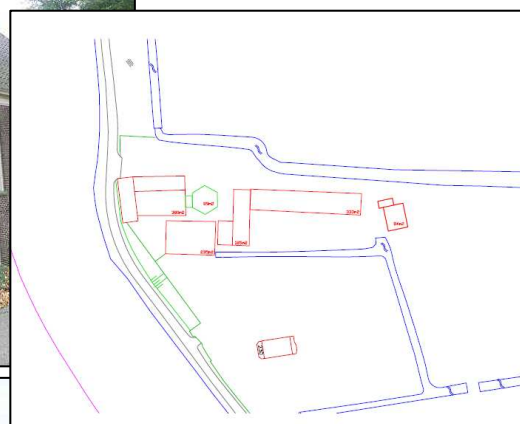
1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt ten zuiden van de stad Amsterdam, aan de rivier de Amstel. De groene zone om de rivier de Amstel ligt als een groene vinger tussen stedelijk gebied. Het plangebied ligt in deze groene, grotendeels agrarisch gebruikte zone.

Het plangebied zelf bestaat uit het erf van boerderij Klarenbeek. In het verleden deed dit bedrijf dienst als gemengd bedrijf met melkvee en vleesvarkens. Tegenwoordig worden de voormalige varkensstallen grotendeels gebruikt als opslag- en expositieruimte, deze zijn daartoe geïsoleerd. De melkveestallen staan nog leeg. Het bedrijf is momenteel in gebruik als zorgboerderij. De boerderij zelf betreft een T-boerderij, met een grotendeels houten achterzijde. Het hoofgebouw heeft een steens muur. Het gebouw is een monument. Het pannendak is boven de woning wel geïsoleerd, maar boven de stal is dit niet het geval. Naast de woning staat een kleine ligboxenstal.

Het plangebied wordt aan twee zijden begrensd door een watergang, en aan de voorzijde door een weg langs de dijk. Langs het erf ligt een smalle singel tegen een watergang. De omgeving bestaat grotendeels uit open agrarisch gebruikte gronden.

Indrukken van het plangebied (foto's Laneco)

Bestaande erfindeling

In dit plangebied is de verdere doorontwikkeling van een zorgboerderij beoogd.

Hiervoor

zullen de bestaande voormalige varkensschuren worden verwijderd. De boerderij blijft in zijn huidige vorm gehandhaafd als woongebouw. De achterliggende houten schuren mogen vanwege de monumentale status (vooral het lagere witte deel) niet ingrijpend worden gewijzigd. Er worden geen ingrepen in sloten of de omliggende weides uitgevoerd.

2 WETTELIJK KADER

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

2.1.1 *Natuurbeschermingswet*

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn

in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is geworden. Hierin zijn de reeds bestaande natuurmonumenten al eerder opgenomen. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.1.2 Ecologische hoofdstructuur

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur. Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTENBESCHERMING

2.2.1 Wettelijk kader

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

2.2.2 Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Denk daarbij aan soorten zoals konijn, veldmuis, egel, ree, bruine kikker en kleine watersalamander. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast.
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die niet zo algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen (bijvoorbeeld eekhoorn, steenmarter en wild zwijn), geldt de vrijstelling alleen als er een goedgekeurde gedragscode is. Organisaties die geen gedragscode hebben moeten, voor ingrepen die leiden tot verstoring of aantasting van deze soorten, een ontheffing aan te vragen.

- beschermingscategorie 3:
Voor ongeveer honderd zeldzame soorten (o.a. das, boommarter) geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Dan is meestal een ontheffing van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit nodig, met uitgebreide toetsing.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Hierbij worden mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Uit uitspraken van de Raad van State (2009) blijkt dat volgens de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, het verlenen van een ontheffing voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn niet altijd mogelijk is. De nieuwe beleidslijn van LNV is er daarom op gericht om bij kleinere ingrepen door mitigatie en compensatie negatieve effecten op deze soorten te voorkomen. Bij grotere ingrepen kan op basis van groot openbaar belang een ontheffing worden aangevraagd voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet is een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via natuurloket (www.natuurloket.nl) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. In het kilometerhok waarbinnen de planlocatie en haar invloedsgebied is gelegen (121-481), zijn beschermde planten, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën aangetroffen (zie bijlage 1). De gegevens geven alleen een indicatie. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar het onderzoek vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) gegevens van Ravon (2007) en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens. Bijlage 2 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 2 oktober 2009 heeft een ecooloog van Laneco het gebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 GEBIEDSBESCHERMING

3.2.1 *Natuurbeschermingswet*

Het plangebied ligt meer dan 5 kilometer verwijderd van het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied. Het betreft De Botshol, een oud laagveenverlandingsgebied (Habitatrichtlijngebied). Gezien de afstand en het lokale karakter van de ingreep zijn geen effecten te verwachten op dit beschermde gebied.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt tegen de EHS van Noord-Holland. Op deze locatie is het gebied aangewezen als weidevogelgebied. Omdat de ingrepen vooral op het bestaande erf plaatsvinden, zijn er geen effecten op de EHS te verwachten. Het voortzetten van een vorm van agrarisch gebruik met vee, is positief voor het gebruik van het omliggende gebied door weidevogels.

3.3 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.3.1 *Vaatplanten*

Het plangebied bestaat voor het grootste deel uit een verhard erf. Alleen in de singel en tussen stenen op het erf is sprake van enige natuurlijke plantengroei. Op basis van de aangetroffen planten (indicatief voor een voedselrijk, regelmatig verstoord biotoop dat door menselijk gebruik is beïnvloed) en de ligging en het gebruik van het plangebied is het onwaarschijnlijk dat er sprake is van geschikte groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten.

3.3.2 *Grondgebonden zoogdieren*

Op het grotendeels verharde en bebouwde erf zijn waarschijnlijk verschillende soorten muizen, spitsmuizen en de niet beschermde bruine rat (*Rattus norvegicus*) aanwezig. Andere algemeen voorkomende beschermde soorten die voor kunnen komen in het plangebied zijn egel (*Erinaceus europaeus*) en mol (*Talpa europea*) (Broekhuizen, 1992). Verblijfplaatsen van deze soorten mogen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast. Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) kan in de omliggende weiden wel voorkomen, maar wordt in het grotendeels verharde plangebied niet verwacht. Ook andere strikt beschermde soorten worden op basis van het intensieve gebruik en de verharde situatie niet verwacht.

3.3.3 *Vleermuizen*

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbe-

timmeringen enz) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn strikt (tabel 3) beschermd door de Flora- en faunawet.

In het plangebied zijn de woning en de zolder van de witte houten schuur/het woonverblijf achter de woning mogelijk geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten als meer-vleermuis (*Myotis dasycneme*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) (Limpens, 1997). Het tweede deel van de houten schuur achter de woning waarin de melkstal staat, heeft een open nok, zonder isolatie of zolder en is daarom ongeschikt. Ook een kleine met pannen gedekte varkensschuur is vanwege een open nok niet geschikt. De overige varkensschuren zijn met golfplaten gedekt, en daardoor vanwege grote temperatuurschommelingen niet geschikt als verblijfplaats. De kelder onder het voorhuis is geïsoleerd, niet toegankelijk van buiten en in gebruik als werk/opslagkamer. De kelder is daardoor ook niet geschikt voor vleermuizen.

Verder zijn in de singel enkele hoge oude knotessen aanwezig, die holtes bevatten/deels hol zijn. Dergelijke bomen kunnen gebruikt worden door boombewonende vleermuizen als ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nahuus*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*) (Limpens, 1997). De singel loopt niet door, en is daarom minder van belang als vliegroute.

Als in het plangebied ingrepen worden uitgevoerd aan het dak van het woongebouw, de achterliggende witte schuur/woonverblijf, of als de oude knotessen worden gekapt, kunnen negatieve ingrepen op vleermuizen niet worden uitgesloten.

3.3.4 Vogels

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek nauwelijks vogels gezien. Wel zijn (sporen van) nesten van boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) en grote bonte specht gezien (*Dendrocopos major*). De specht heeft in een berk in de singel aan de noordzijde gebroed, en de boerenzwaluw heeft een nestplaats in de veestal. Vogels als boerenzwaluw en grote bonte specht maken makkelijk een nieuw nest op een geschikte locatie. Volgens de beheerder zijn er ook vaak huismussen (*Passer domesticus*) op het erf te vinden. De gebouwen (geïsoleerde daken met golfplaten en dakpannen zonder vogelschroot) zijn erg geschikt als broedplaats, waardoor het aannemelijk is dat deze ook broeden in het plangebied. Alle vogelsoorten zijn beschermd. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van half maart tot half juli. Zwaluwen hebben echter vaak een langer doorlopend broedseizoen wat tot september door kan lopen.

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd (LNV, 2009). De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. De huismus staat op deze lijst van vogels waar de nesten jaarrond van beschermd zijn. Huismussen broeden meestal binnen 100 meter van hun geboorteplaats, als de omgeving geschikt is. Aantasting van nestplaatsen van deze soort mag niet zomaar. Overige vogels van deze lijst zoals uilen, komen niet voor/worden niet verwacht in het plangebied. Er zijn geen sporen gevonden of waarnemingen gedaan.

3.3.5 Amfibieën

Gezien de aanwezigheid sloten rondom het erf in het plangebied kunnen enkele algemeen voorkomende amfibieënsoorten als bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*) en bastaard kikker (*Rana esculenta*) aanwezig zijn in het plangebied. Verblijfplaatsen van deze algemeen voorkomende beschermde soorten mogen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast bij ruimtelijke ingrepen. De sloten worden overigens niet aangetast.

Omdat het plangebied hoofdzakelijk bestaat uit een verhard erf met bebouwing, en geen bijzondere biotopen herbergt, worden meer strikt beschermde soorten niet verwacht. De meer strikt beschermde soorten stellen ook strikte eisen aan hun leefomgeving.

3.3.6 Reptielen

Van alle reptielensoorten in Nederland wordt alleen de ringslang (*Natrix natrix*) (Ravon, 2007) nabij het plangebied verwacht. Een nat gebied met veel watergangen is erg geschikt voor deze soort. Het grotendeels verharde erf is echter niet geschikt voor deze soort, en als gevolg van de ingreep worden dan ook geen effecten verwacht. De watergangen worden niet aangetast bij de voorgenomen ingreep.

De compost/mesthoop die aan de achterzijde van het erf is aangelegd biedt wel kansen voor deze soort als voortplantingsplaats (broedhoop).

3.3.7 Vissen

De sloten om het erf worden bij de voorgenomen ingreep niet aangetast. Effecten op beschermde vissoorten worden dan ook niet verwacht.

3.3.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. Vanwege de verharde, verstoorde situatie kunnen ook andere soorten als mollusken worden uitgesloten in het plangebied.

4 CONCLUSIE

Op boerderij Klarenbeek aan de Ouderkerkerdijk 225 te Amsterdam, is de omvorming van het bedrijf naar een zorgboerderij voorgenomen. Hiervoor worden enkele gebouwen gesloopt, veranderd en nieuw gebouwd.

Voor deze ingreep plaatsvindt, moeten de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties met betrekking tot de natuur wet- en regelgeving in beeld zijn gebracht.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

4.1.1 *Natuurbeschermingswet*

Het plangebied ligt niet in of nabij een Natura2000 gebied. Gezien de afstand, de ligging en gebruik van het plangebied, en de lokale aard van deze ingreep, worden geen effecten op dit in de Natuurbeschermingswet 1998 beschermde gebied verwacht.

4.1.2 *Ecologische hoofdstructuur*

Het plangebied ligt wel tegen de EHS van Noord-Holland, in weidevogelgebied. Omdat de ingrepen alleen op het bestaande erf plaatsvinden, en het bedrijf ook in de toekomst weer agrarisch wordt gebruikt, worden geen negatieve effecten op de EHS verwacht.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

De meeste mogelijk voorkomende soorten zijn beschermd en vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Van de meer strikt beschermde soorten worden vogels en vleermuizen in het plangebied verwacht. Belangrijke onderdelen uit het leefgebied van andere strikt beschermde soorten worden niet verwacht.

4.3 CONSEQUENTIES

Gezien de geschiktheid van het plangebied als nestplaats voor de huismus, en de bevestiging van de aanwezigheid van deze soort door de beheerder, zijn er in het kader van de Flora- en faunawet consequenties voor de voorgenomen ingreep.

De huismus staat namelijk op de lijst van vogels waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd (LNV, 2009).

Uit een recente uitspraak van de Raad van State blijkt dat voor vogels geen ontheffing te verkrijgen is bij ruimtelijke ingrepen. De nieuwe beleidslijn van LNV is er daarom op gericht op

mitigatie en compensatie om negatieve effecten te voorkomen. Om negatieve effecten te voorkomen, moeten de volgende maatregelen worden genomen:

- Er dient te worden gesloopt buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli);
- In of aan de nieuwe gebouwen dient nestgelegenheid voor de huismus aanwezig te zijn. Dit kan door:
 - o Het aanbrengen van vogelvriendelijk vogelschroot (www.vogelbescherming.nl, vogelvide);
 - o Het plaatsen van nestkasten voor mussen.

Aanbevolen wordt om deze maatregelen middels een ontheffingsaanvraag te toetsen aan juridische en ecologische kaders.

Nader onderzoek naar vleermuizen is alleen nodig als ingrepen worden uitgevoerd aan het dak van het hoofdgebouw, de achterliggende witte schuur, de zolder van deze schuur of als de knotten in de singel worden gerooid.

- vleermuizen; gericht op vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten. Onderzoekperiode: kraamkolonies van eind mei tot en met medio juli, paarverblijfplaatsen van half augustus tot en met half september;

Verder zijn twee voorwaarden uit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- de start van werkzaamheden (kappen, rooien, slopen en grondbewerking) dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats. Vanwege de aanwezigheid van zwaluwen kan dit broedseizoen zelfs tot september duren. Directe verstoring van broedvogels en het broedsucces dient te worden voorkomen. Alleen als op basis van een gericht onderzoek wordt aangetoond dat er geen vogels broeden, mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen.

4.4 AANBEVELINGEN

Verder zijn er vanuit een ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting:

- Nieuw te bouwen gebouwen kunnen geschikt gemaakt worden voor vleermuizen door op een hoogte van 2,5 meter en hoger, open stootvoegen aan te brengen. Eventueel kan de spouw enkele centimeters breder gemaakt worden.
- In een open schuur op een rustige plaats zou een nestkast voor steenuil of kerkuil kunnen worden geplaatst.

BIJLAGE 1: GEGEVENS NATUURLOKET

Rapportage voor kilometerhok X:121 / Y:481

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten		1				slecht	-	1975-1990
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen					2	slecht	0%	1992-2007
Zoogdieren	5	6		5		slecht	51-100%	1997-2007
Broedvogels			4		1	slecht	0%	1996-2007
Watervogels						matig	0%	96/97-06/07
Reptielen		1			1	redelijk	51-100%	1992-2007
Amfibieën	4	1		1		goed	51-100%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						slecht		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						matig		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						slecht		1993-2007

Landelijke vegetatiedatabank: [gegevens inzien van dit hok](#)

BIJLAGE 2: LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S e.a., 1992, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht,.

Helmer, W., Limpens, H.J.G.A. en Bongers., W., 1^e versie 1988, Handleiding voor het inventariseren en determineren van Nederlandse vleermuissoorten met behulp van bat-detectors, Stichting vleermuis-onderzoek (dr. L. Bels stichting).

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997; Atlas van de Nederlandse vleermuizen; Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNV Uitgeverij.

Ministerie van LNV, Concept - Hoofdlijnen begrenzing en selectie Natura 2000-gebieden, november 2005.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Vogelbescherming Nederland, 2008, De huismus anno 2008
Update van het actieplan huismus van Vogelbescherming Nederland.

Websites:

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.natuurloket.nl

www.vogelbescherming.nl

www.minlnv.nl